

Malakias

¹ Amo ini ang mensahi sang GINOO para sa mga taga-Israel paagi kay Malakias.

Ginahigugma sang Dios ang mga Israelinhon

² Nagsiling ang GINOO, “Ginahigugma ko kamo. Pero nagapamangkot pa kamo, ‘Paano mo kami ginahigugma?’ Dumduma ninyo nga bisan mag-utod si Esau kag si Jacob, ginhigugma* ko si Jacob

³ pero si Esau ya wala. Ginlaglag ko ang iya mga kabukiran, gani nangin elistaran na lang ini sang talunon nga mga ido.

⁴ “Kon magsiling ang mga Edomnon *nga mga kaliwat ni Esau*, ‘Bisan naguba ang amon lugar patindugon namon ini liwat,’ *ako*, ang GINOO nga Makagagahom, magasiling nga, ‘Bisan patindugon pa nila ang ila lugar gub-on ko man ini gi-hapon. Pagatawgon sila nga “malain nga nasyon” kag “katawhan nga permi ginakaugtan sang GINOON.”

⁵ Makita gid ninyo ang ila pagkalaglag kag magasiling kamo, “Gamhanan ang GINOO bisan sa guwa sang Israel.”””

Ginsabdong sang Dios ang mga Pari

⁶ Nagsiling ang GINOO nga Makagagahom sa mga pari, “Ang anak nagatahod sa iya amay, kag ang ulipon nagatahod sa iya amo. Pero ngaa ako nga inyo amay kag agalon wala ninyo ginatahod?

---

* ^{1:2} *ginhigugma*: ukon, *ginpili*

Ginainsulto pa ninyo ako. Pero nagapamangkot pa kamo, ‘Paano ka namon ginainsulto?’

⁷ Ginainsulto ninyo ako paagi sa paghalad sang mahigko[†] nga mga halad sa akon halaran. Pero nagapamangkot pa kamo, ‘Paano namon ginhigkuhan ang amon mga halad?’[‡] Ginhigkuhan ninyo ang inyo mga halad paagi sa pagsiling nga wala sing pulos ang akon halaran.

⁸ Amo gani nga nagahalad kamo sang mga sapat nga bulag, piang, ukon masakiton. Indi ina husto! Tilawi bala ninyo nga hatagan ang inyo gobernador sang pareho sina nga klase sang mga sapat. Sigurado gid nga indi siya malipay sa inyo kag indi niya kamo pagpakitaan sang kaayo.” Amo ini ang ginsiling sang GINOO nga Makagagahom.

⁹ *Nagsiling si Malakias*, “Karon, kamo nga mga pari, pangabaya ninyo ang Dios nga kaluoyan niya kita. Pero sa sina nga klase sang mga halad nga ginahalad ninyo sa iya, sigurado gid nga indi niya kamo pagpakitaan sang kaayo. Amo ini ang ginasiling sang GINOO nga Makagagahom.”

¹⁰ Nagsiling ang GINOO nga Makagagahom, “Kuntani may isa sa inyo nga mga pari nga magsira sang mga puwertahan *sang akon templo*, para indi na kamo magpadukot sang wala sing pulos nga kalayo sa akon halaran. Indi ko pagbatunon ang inyo mga halad, tungod kay wala ako malipay sa inyo.

¹¹ Sa pagkamatuod, ginadayaw ang akon ngalan

[†] **1:7 mahigko:** buot silingon, indi takos nga ihalad sa Dios   [‡] **1:7 Paano...halad?:** Amo ini sa Septuagint. Sa Hebreo, *Paano ka namon ginhigkuhan?*

sang mga nasyon, halin sa east hasta sa west.[§] Bisan diin nga lugar nagasunog ang mga tawo sang insenso kag nagahalad* sang matinlo[†] nga mga halad sa akon, ang GINOO nga Makagagahom.

¹² Pero kamo ya ginapakahuy-an ninyo ang akon ngalan paagi sa pagsiling nga mahigko ang akon halaran[‡] kag wala sing pulos ang mga ginahalad dira.

¹³ Kag nagasiling pa kamo nga natak-an na kamo sa paghalad sa akon, ang GINOO nga Makagagahom, kag ginapakawalay pulos ninyo ang akon halaran.[§] Amo gani nga ginahalaran ninyo ako sang mga sapat nga pilason,* piang ukon masakiton. Nagahunahuna bala kamo nga batunon ko ina?

¹⁴ Pakamalauton ko ang dayaon sa inyo, nga nagpromisa nga maghalad sang maayo nga sapat pero ang iya ginalad sa akon may deperensya. *Pakamalauton ko siya* kay ako ang gamhanan nga hari kag ginatahod ako sang mga nasyon. Ako, ang GINOO nga Makagagahom, ang nagasiling sini.”

2

Ang Silot sa Indi Matinumanon nga mga Pari

[§] **1:11** *halin sa east hasta sa west:* sa literal, *halin sa pagbutlak hasta sa pagsalop* sang *adlaw*

* **1:11** *ginadayaw...nagasunog...nagahalad:* ukon, *dayawon...magasunog...magahalad* † **1:11** *matinlo:* buot silingon, takos nga ihalad sa Dios ‡ **1:12** *mahigko ang akon halaran* kay ginahalaran sang mahigko nga mga halad. § **1:13** *ang akon halaran:* ukon, *ako* * **1:13** *pilason:* ukon, *kinawatan*

1-2 Nagpadayon sa pagsiling ang GINOO nga Makagagahom sa mga pari, “Amo ini ang akon paandam sa inyo: Kon indi kamo magpamati sa akon, kag indi ninyo paghatagan sang importansa ang pagpadungog sa akon, pakamalauton ko kamo pati ang mga pagpakamaayo nga ginabaton ninyo *bilang mga pari.** Sa pagkamatuod, ginhimo ko na ini kay wala ninyo paghatagan sang importansa ang pagpadungog sa akon.

3 “Pamati kamo! Tungod sa inyo pagasilutan ko ang inyo mga kaliwat. Kag laptahon ko sa inyo mga guya ang ipot sang mga sapat nga inyo ginalhalad, kag ihaboy man kamo sa halabuyan sang ipot.†

4 Dapat mahibaluan ninyo nga ginapaandaman ko kamo sini para makapadayon ang akon kasugtanhan sa *inyo katigulangan nga si Levi.*

5 Sa akon kasugtanhan kay Levi, ginpromisahan ko siya sang kabuhi‡ kag kalinong, basta tahirun niya ako. Kag gintahod niya gani ako.

6 Gintudlo niya ang kamatuoran kag indi ang kabutigan. Maayo ang iya relasyon sa akon kag nagkabuhi siya nga matarong. Kag madamo nga tawo ang iya ginbuligan nga indi na magpaket.

7 “Sa pagkamatuod, katungdanan ninyo nga mga pari ang pagtudlo sa mga tawo nga mahibaluan nila ang parte sa akon. Kag dapat

* **2:1-2** *pakamalauton...pari:* ukon, *pakamalauton ko kamo kag himuon ko nga pagpakamalaot ang bendisyon nga ginahatag ninyo sa mga tawo.*

† **2:3** *ihaboy...ipot:* Indi klaro ang buot silingon sang Hebreo sini.

‡ **2:5** *kabuhi:* siguro ang buot silingon, *maayo ukon kag malawig nga kabuhi*

magpatudlo sila sa inyo kay kamo ang akon mga mensahero.

⁸ Pero wala ninyo pagsunda ang akon pamaagi. Ang inyo pagpanudlo nagtulod sa madamo nga tawo sa pagpakasala. *Ako, ang GINOO nga Makagagahom, nagasiling nga ginlapas ninyo ang akon kasugtanan sa inyo katigulangan nga si Levi.*

⁹ Gani gintugutan ko nga insultuhon kamo kag pakahuy-an sang tanan nga tawo tungod kay wala ninyo pagsunda ang akon mga pamaagi, kag may ginapaboran pa kamo sa inyo pagpanudlo.”

Indi Matutom ang mga Israelinhon

¹⁰ *Nagsiling si Malakias sa mga Israelinhon, “Indi bala nga tanan kita may isa lang ka amay?§ Kag indi bala nga isa lang ka Dios ang nagtuga sa aton? Ti ngaa nagaluib kita sa isa kag isa? Sa sinang ginahimo ta, ginabaliwala naton ang kasugtanan sang Dios sa aton mga katigulangan.*

¹¹ *“Nagluib ang mga taga-Juda; naghimo sila sang makangilil-ad nga butang sa Jerusalem kag sa bilog nga nasyon sang Israel. Kay ginhigkuan nila ang templo* nga ginahigugma sang GINOO paagi sa pagpangasawa sang mga babayi nga naga simba sa iban nga mga dios.*

¹² *Kabay pa nga ang tawo nga nagahimo sini indi na pagkabigon nga sakop sang katawhan sang Israel, pati ang iya mga anak kag mga apo,†*

§ **2:10 amay:** Siguro ang buot silingon si Abraham. Posible man nga “Amay,” nga ang buot silingon, ang Dios. * **2:11 templo:** ukon, pinili nga katawhan † **2:12 mga anak kag mga apo:** Amo ini sa Syriac kag sa Targum, pero sa Hebreo indi klaro.

bisan maghalad pa siya sa GINOO nga Makagagahom.

¹³ “Amo pa gid ini ang inyo ginhimo: Nagasagi kamo hibi sing mabaskog sa halaran sang GINOO kay wala na niya ginasapak ukon ginakalipay ang inyo mga halad.

¹⁴ Nagapamangkot kamo kon ngaa *wala na niya ginasapak ang inyo mga halad*. Ina tungod kay saksi ang GINOO nga nagluib kamo sa inyo asawa nga inyo ginpakaslan sang bataon pa kamo. Ginalpas ninyo ang inyo kasugtanan sa inyo asawa nga magmatutom kamo sa ila.

¹⁵ Indi bala nga gin-isa na kamo sang GINOO sa lawas kag sa espiritu para mangin iya kamo?[‡] Kag ngaa nga gin-isa niya kamo? Kay gusto niya nga makapamata kamo sang mga kabataan nga diosnon. Gani siguraduhon ninyo nga indi ninyo pagluiban ang inyo asawa nga inyo ginpakaslan sang bataon pa kamo.

¹⁶ Kay nagasiling ang GINOO, ang Dios sang Israel, ‘Indi ko gusto nga magbulagay ang mag-asawa. Kon bulagan sang bana ang iya asawa, ginapintasan niya siya.’

“Gani siguraduhon ninyo nga indi ninyo pagluiban *ang inyo asawa*.”

Ang Adlaw nga Magasilot ang Dios

¹⁷ *Nagsiling pa gid si Malakias sa mga Israelin-hon*, “Ginapatak-an ninyo ang GINOO sa inyo mga ginahambil. Pero nagapamangkot pa kamo,

---

[‡] **2:15** *Indi bala...iya kamo:* ukon, *Wala sing tawo nga magahimo sina kon ginatuytuyan siya sang Espiritu bisa gamay lang*. Indi klaro ang buot silingon sang Hebreo sini.

‘Ngaa, ano ang amon ginahambal nga natakan siya?’ Nagahambal kamo nga ang tanan nga nagahimo sang malain maayo sa panulok sang GINOOG kag nalipay siya sa ila. *Nagayaguta pa kamo* nga nagasiling, ‘Diin na ang Dios sang katarungan?’”

3

¹ Pamati kamo sa ginasiling sang GINOOG nga Makagagahom, “Ipadala ko ang akon mensahero sa pagpreparar sang akon alagyan. Dayon ang Ginoo nga inyo ginapaabot gulpi lang nga magaabot sa iya templo. Magaabot ang ginahandom ninyo nga mensahero nga magapatigayon sang akon kasugtanan.”

²⁻³ Pero sin-o ang makaantos sa adlaw sang iya pag-abot? Sin-o ang makaagwanta kon magpakita na siya? Kay pareho siya sa kalayo nga nagapupuraw sang metal ukon pareho sang habon nga nagapatinlo. Pagatinluan niya ang *mga pari* nga mga kaliwat ni Levi pareho sang pagpuraw sang pilak kag bulawan, para mangin matarong ang ila kabuhi sa ila paghalad sa GINOOG.*

⁴ Gani malipay na ang GINOOG sa mga halad sang *katawhan* sang Juda kag Jerusalem, pareho sang una.

⁵ Nagsiling ang GINOOG nga Makagagahom *sa mga Israelinhon*, “Magaabot ako sa paghukom sa inyo. Magasaksi ako gilayon kontra sa mga babylan, sa mga nagapanginbabayi ukon sa mga nagapanginlalaki, sa mga nagasaksi sang butig, sa mga

---

* ^{3:2-3 para...}GINOO: ukon, *para magahalad sila sang husto* nga *mga halad* sa GINOOG

nagaabuso sa mga trabahador kag sa mga balo nga babayi kag mga ilo, kag sa mga nagabaliwala sa kinamatarong sang mga pangayaw. Himuon ko ini sa inyo nga wala nagatahod sa akon.”

Ang Paghatag sang Ikanapulo

⁶ Nagsiling pa ang GINO ng Makagagahom, “Ako, ang GINO, wala nagabaylo. Gani kamo nga mga kaliwat ni Jacob wala malaglag.

⁷ Pareho kamo sa inyo mga katigulangan; wala kamo nagasunod kag nagatumana sa akon mga pagsulundan. Karon, magbalik kamo sa akon, ang GINO ng Makagagahom, kag magabalik[†] ako sa inyo. Pero nagapamangkot kamo, ‘Paano kami makabalik sa imo?’

⁸ Mamangkot man ako sa inyo, mahimo bala sang tawo nga kawatan ako? *Daw impossible!* Pero kamo, ginakawatan ninyo ako. Kag karon nagapamangkot pa kamo, ‘Paano ka namon ginakawatan?’ *Ginakawatan ninyo ako kay wala kamo nagahatag sang inyo ikanapulo[‡]* kag mga halad.

⁹ Amo ina nga ginapakamalaot ko ang inyo bilog nga nasyon.

¹⁰ Karon, ginahangkat ko kamo nga tilawan ninyo *ako*, ang GINO ng Makagagahom. Dala ninyo ang inyo bilog nga ikanapulo sa bodega sang templo para may pagkaon sa akon templo. Kon himuon ninyo ini, padal-an ko na kamo sang

---

[†] 3:7 *magabalik*: ukon, *magabulig*   [‡] 3:8 *ikanapulo*: Katung-danan sang mga Israelinhon nga maghatag sang ikanapulo sang ila mga patubas kag mga kasapatan sa GINO (Lev. 27:30-33; Deu. 14:22-29).

ulan§ kag hatagan sang sobra-sobra nga pagpaka-maayo.

¹¹ Indi ko pagtugutan nga kaunon sang peste ang inyo mga panonom. Kag ang inyo mga ubas indi magkalapulak.

¹² Tawgon kamo nga bulahan* sang tanan nga nasyon kay maayo ang inyo duta. Ako, ang GINOO nga Makagagahom, ang nagasiling sini.”

¹³ Nagsiling pa sa ila ang GINOO, “Masakit ang inyo gin panghambal parte sa akon. Pero naga-pamangkot pa kamo, ‘Ano bala ang ginhambal namon parte sa imo?’

¹⁴ Nagsiling kamo, ‘Wala sing pulos ang pag-alagad sa Dios. Ano bala ang aton makuha kon tumanon ta ang iya mga ginapatuman sa aton? Kag ano ang aton makuha kon maglakat-lakat kita nga nagapangasubo sa pagpakita sa GINOO nga Makagagahom *nga nagahinulsol kita sa aton mga sala?*

¹⁵ Makasiling kita nga bulahan pa gani ang bugalon nga mga tawo. Kay sa pagkamatuod, sila nga mga nagahimo sing malain nagauswag. Kag bisan ginatilawan nila ang pasensya sang Dios wala man sila ginasilutan.”

¹⁶ Dayon atong mga nagatahod sa GINOO naghambalanay. Nagpamati sa ila ang GINOO kag nabatian niya *ang ila ginahambalan*. Ginsulat ang ila mga ngalan[†] sa libro nga ara sa atubangan

---

§ **3:10 padal-an...ulan:** sa literal, buksan ko ang mga bintana sang langit. Tan-awa ang kahulugan sini sa Gen. 7:11. * **3:12 bulahan:** ukon, ginpakamaayo   † **3:16 mga ngalan:** ukon, maayo nga mga binuhatan; ukon, mga ginahambalan parte sa ila nga pagtahod sa GINOO

sang GINOO, para madumduman niya sila nga nagatahod kag nadumdom permi sa iya.

¹⁷ Nagsiling ang GINOO nga Makagagahom *parte sa mga tawo nga nagatahod sa iya*, “Mangin akon sila espesyal nga katawhan sa adlaw nga magahukom ako. Indi ko sila pagsilutan pareho sang ginahimo sang isa ka amay nga indi magsilot sa iya anak nga nagatuman sa iya.

¹⁸ Kag sa liwat makita sang mga tawo ang kinalain sang matarong kag sang malain, ang kinalain sang nagaalagad sa akon kag sang wala nagaalagad sa akon.”

4

Ang Adlaw nga Magasilot ang Dios

¹ Nagsiling ang GINOO nga Makagagahom, “Sigurado gid nga magaabot ang adlaw *nga magasilot ako*. Mangin pareho ini sang nagadabadaba nga hurnohan. Silutan ko ang tanan nga bugalon kag nagahimo sing malain pareho sang pagsunog sang dagami. Mangin pareho sila sa ginsunog nga kahoy nga wala gid sing may nabilin nga sanga kag gamot.

² Pero kamo ya nga nagatahod sa akon, maeksperiensahan ninyo ang pagluwas ko sa inyo. Daw pareho ini sa pagbutlak sang adlaw* nga ang iya silak nagahatag sang kaayuhan. Kag magalukso-lukso kamo sa kalipay pareho sang bataon nga mga baka nga ginpaguwa sa toril.

³ Sa pag-abot sang adlaw nga himuong ko na ini nga mga butang, laglagon ninyo ang mga malain

---

* ^{4:2} *pagluwas...adlaw*: sa literal, *adlaw sang katarungan*

nga daw sa yab-ok lang nga tapak-tapakon ninyo.
Ako, ang GINOO nga Makagagahom, ang nagasil-ing sini.

⁴ “Tumana[†] ninyo ang Kasuguan sang akon ala-gad nga si Moises. Ina nga mga sugo kag mga pagsulundan ginhata tag ko sa iya didto sa Bukid sang Sinai[‡] para ipatuman sa tanan nga katawhan sang Israel.

⁵ “Pamati kamo! Sa indi pa mag-abot ang maka-haladlok gid nga adlaw nga magasilot ako, ipadala ko sa inyo si Propeta Elias.

⁶ Ibalik niya ang maayo nga relasyon sang mga ginikanan kag sang mga kabataan, para sa pag-abot ko indi ko pagpakamalauton ang inyo duta.”

[†] **4:4 Tumana:** sa literal, *Dumduma*

[‡] **4:4 Bukid sang Sinai:** sa

Hebreo, *Horeb*

Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios Hiligaynon: Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios (Bible) for the Philippines

copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 Biblica, Inc.

Language: Ilonggo

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios™

Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 sang Biblica, Inc.

Biblica® Open Hiligaynon Contemporary Bible™

Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 by Biblica, Inc.

Ang "Biblica", kag ang Biblica logo mga trademark nga ginrehistro sang Biblica, Inc sa United States Patent and Trademark Office. Gin-gamit nga may permiso.

"Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

Creative Commons License

Magamit sang tanan ini nga obra/translation paagi sa Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). Agod makita ang kopya sang ini nga license, bisitahi ang <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> ukon magpadala sang sulat sa Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Ang Biblica® amo ang trademark nga rehistrado para sa Biblica, Inc., ang paggamit sang sini (Biblica®) nga trademark ginakinahanglan sang permiso halin sa Biblica, Inc. Suno sa polisiya nga ginbutyag didto sa CC BY-SA license, mahimo nga kopyahan kag idistribute ining oriinal nga obra/translation basta nga ipabilin ang trademark nga Biblica® suno sa oriinal sini nga pagkasulat. Kon yara ikaw nga ginbag-o ukon ginhimo nga modipikasyon sa sininga kopya, kinahanglan ipahibalo kon ano ini kag butangan sang sini nga impormasyon: "Ang oriinal nga obra/translation iya sang Biblica Inc. magamit ini nga wala sing bayad, bisitahi lang ang www.biblica.com kag ang open.bible."

Ang impormasyon babin sa copyright kinahanglan makita sa Title ukon copyright page sang obra/translaion. Amo ini ang dapat masulat:

Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios™

Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 sang Biblica, Inc.

Biblica® Open Hiligaynon Contemporary Bible™

Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 by Biblica, Inc.

Ang “Biblica”, kag ang Biblica logo mga trademark nga ginrehistro sang Biblica, Inc sa United States Patent and Trademark Office. Gin-gamit nga may permiso.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

Kon may yara ikaw nga ginbag-o sa kopya, kinahanglan nga mahibal-an ini paagi sa paggamit sang pareho gihapon nga license (CC BY-SA).

Kon kinahanglan nga ipahibalo mo sa Biblica Inc., ang imo ginhimo nga pagbag-o ukon modipikasyon sa sini nga kopya, palihog bisitahi kami sa <https://open.bible/#feedback>.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: “The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible.”

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios™

Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 sang Biblica, Inc.

Biblica® Open Hiligaynon Contemporary Bible™

Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 by Biblica, Inc.

Ang “Biblica”, kag ang Biblica logo mga trademark nga ginrehistro sang Biblica, Inc sa United States Patent and Trademark Office. Gin-gamit nga may permiso.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/#feedback>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 2 May 2025 from source files dated 3 May 2025

84488a6a-84c1-596e-af6b-5a0f432656b4